PiSA 4U

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών σε θέματα Media + AI Literacy

Media + AI Literacy: Το Πλαίσιο Αξιολόγησης

Ενότητα 3

Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025
Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021 - 2025
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Το έργο υλοποιήθηκε με Επιστημονικά Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβαλωτή και χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.

- Θα εξετάσουμε τι σημαίνει πλαίσιο αξιολόγησης και γιατί είναι απαραίτητο στο πεδίο του Media + AI Literacy.
- Θα παρουσιαστεί το σχήμα των αξόνων αξιολόγησης και η σχέση του με τον εννοιολογικό χάρτη της προηγούμενης ενότητας.
- Θα αναλυθούν οι βασικές εννοιολογικές διαστάσεις, οι πέντε βασικές ικανότητες και οι περιγραφικοί δείκτες δραστηριοτήτων.
- Θα δούμε τι σημαίνουν οι παράγοντες δυσκολίας και η λογική της προοδευτικής κλιμάκωσης.
- Τέλος, θα παρουσιαστεί παράδειγμα ανάλυσης αυθεντικού θέματος και η αξιοποίηση του πλαισίου στον σχεδιασμό δραστηριοτήτων τύπου PISA.

- Στην Ενότητα 2 το Media + AI Literacy παρουσιάστηκε ως σύνθετο πεδίο σύγχρονου γραμματισμού που συνδέεται με μέσα, πλατφόρμες, αλγόριθμους και συστήματα τεχνητής νοημοσύνης.
- Το ενδιαφέρον εστίασε στη θεωρητική και εννοιολογική θεμελίωση: στις βασικές έννοιες, στις διαστάσεις του πεδίου, στις δεξιότητες και στις στάσεις που το συγκροτούν.
- Η Ενότητα 3 συνεχίζει οργανικά αυτή τη συζήτηση, αλλά μεταφέρει το κέντρο βάρους στο επίπεδο της αξιολόγησης.
- Το **βασικό ερώτημα** είναι πώς οργανώνεται το τι και το πώς αξιολογείται μέσα από έργα που προσομοιώνουν πραγματικές ψηφιακές καταστάσεις.
- Η μετάβαση είναι από την κατανόηση του πεδίου στη μετατροπή του σε σχεδιάσιμες, αναλύσιμες και παιδαγωγικά αξιοποιήσιμες δραστηριότητες.

- Ένα πλαίσιο αξιολόγησης ορίζει συστηματικά τις ουσιώδεις διαστάσεις ενός πεδίου και τις μεταβλητές με βάση τις οποίες σχεδιάζονται δραστηριότητες αξιολόγησης.
- Δεν αποτελεί απλώς λίστα εννοιών ή θεωρητικό σχήμα, αλλά συνδέει το εννοιολογικό υπόβαθρο με συγκεκριμένες μορφές παρατηρήσιμης επίδοσης.

- Στο **Media + AI Literacy** αφορά το πώς οι μαθητές αναζητούν, ερμηνεύουν, αξιολογούν, παράγουν και διαχειρίζονται περιεχόμενο σε ψηφιακά περιβάλλοντα.
- Επιτρέπει να περάσουμε από γενικές αναφορές στην κριτική σκέψη και την υπεύθυνη χρήση τεχνολογιών σε συγκεκριμένα, τεκμηριωμένα και συγκρίσιμα έργα.
- Οργανώνει όχι μόνο το τι θεωρείται σημαντικό, αλλά και το πώς αυτό μπορεί να παρατηρηθεί και να αποτιμηθεί.

- Το Media + AI Literacy δεν αφορά μόνο την ικανότητα χειρισμού εργαλείων ή την απλή πρόσβαση στην πληροφορία.
- Η **αξιολόγηση** εξετάζει κριτική, δημιουργική, υπεύθυνη και ηθικά τεκμηριωμένη εμπλοκή με μέσα, πλατφόρμες και συστήματα τεχνητής νοημοσύνης.
- Ο μαθητής δεν αξιολογείται μόνο ως χρήστης εργαλείου, αλλά ως υποκείμενο που αναγνωρίζει σκοπούς, αξιολογεί αξιοπιστία και κατανοεί τους όρους παραγωγής της πληροφορίας.
- Η αξιολόγηση αφορά μορφές σύνθετης εμπλοκής και όχι απομονωμένες ή μηχανικές ενέργειες.
- Η λογική αυτή είναι συμβατή με την έρευνα PISA, η οποία ενδιαφέρεται για ενεργοποίηση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων σε αυθεντικά συμφραζόμενα.

- Οι εννοιολογικές διαστάσεις προσδιορίζουν το θεωρητικό πεδίο της αξιολόγησης και τα ερωτήματα που πρέπει να τίθενται.
- Οι βασικές ικανότητες περιγράφουν τις μορφές εμπλοκής που αναμένεται να επιδείξει ο μαθητής κατά την αλληλεπίδρασή του με μέσα και συστήματα ΤΝ.
- Οι περιγραφικοί δείκτες δραστηριοτήτων εξειδικεύουν το πλαίσιο, τα μέσα, τα εργαλεία και τη μορφή του έργου.
- Οι παράγοντες δυσκολίας και η προοδευτική κλιμάκωση βοηθούν να εκτιμηθεί το επίπεδο απαιτητικότητας και η βαθμίδα επάρκειας που προϋποθέτει το έργο.
- Το πλαίσιο αξιολόγησης οργανώνεται γύρω από 4 βασικές και αλληλένδετες συνιστώσες.
- Το συνολικό σχήμα συνδέει την αρχιτεκτονική του πεδίου με τον σχεδιασμό και την ανάλυση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.

- Ο χάρτης έχει διαμορφωθεί με επεξεργασία του πλαισίου αξιολόγησης.
- Ο εννοιολογικός χάρτης δεν λειτουργεί μόνο ως εποπτική παρουσίαση βασικών όρων, αλλά και ως προ-αξιολογικός οργανωτής.
- Μέσα από αυτόν γίνεται ορατό τι χρειάζεται να αξιολογείται, σε ποια περιβάλλοντα, με ποια μορφή δραστηριοτήτων και με ποιο επίπεδο απαιτητικότητας.
- Ο χάρτης προσφέρει τη συνολική αρχιτεκτονική του πεδίου, ενώ το πλαίσιο αξιολόγησης μετατρέπει αυτή την αρχιτεκτονική σε αναλύσιμα και σχεδιάσιμα έργα.
- Η σύνδεση αυτή επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να περάσει από τη θεωρητική κατανόηση σε πιο συστηματική και τεκμηριωμένη λογική σχεδιασμού.

- Το πλαίσιο αξιολόγησης οργανώνεται γύρω από 3 βασικές εννοιολογικές διαστάσεις:
  - Δημιουργοί και Κοινά,
  - Μηνύματα και Νοήματα,
  - Αναπαραστάσεις και Πραγματικότητες.
- Η διάσταση **Δημιουργοί και Κοινά** εστιάζει στο ποιος παράγει το περιεχόμενο, με ποιον σκοπό και προς ποιο κοινό.
- Η διάσταση **Μηνύματα και Νοήματα** αναδεικνύει ότι τα μέσα και τα προϊόντα ΤΝ δεν μεταφέρουν απλώς πληροφορίες, αλλά κατασκευάζουν νοήματα.
- Η διάσταση **Αναπαραστάσεις και Πραγματικότητες** αφορά τη σχέση ανάμεσα στο περιεχόμενο και στην πραγματικότητα που αυτό προβάλλει ή ανασυνθέτει.
- Οι διαστάσεις αυτές επιτρέπουν στην αξιολόγηση να φτάνει στον τρόπο με τον οποίο το νόημα κατασκευάζεται, διαδίδεται και προσλαμβάνεται.

- Οι εννοιολογικές διαστάσεις μπορούν να μετατραπούν σε λειτουργικά ερωτήματα ανάλυσης.
- Για τη διάσταση "Δημιουργοί και Κοινά": ποιος δημιούργησε το μήνυμα, σε ποιο κοινό απευθύνεται και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη διάδοσή του;
- Για τη διάσταση "Μηνύματα και Νοήματα": ποιο νόημα κατασκευάζεται, με ποιον τρόπο δομείται, ποιες αξίες ή οπτικές ενσωματώνονται;
- Για τη διάσταση "Αναπαραστάσεις και Πραγματικότητες": τι παρουσιάζεται ως πραγματικό και τι μπορεί να αποτελεί κατασκευή, παραμόρφωση ή επιλεκτική προβολή;
- Η μετατροπή των διαστάσεων σε ερωτήματα βοηθά τη μετάβαση από τη θεωρία στη διδακτική και αξιολογική πράξη.

Ο πυρήνας του πλαισίου αξιολόγησης οργανώνεται γύρω από 5 βασικές ικανότητες.

- **Αναστοχάζομαι και Δρω Ηθικά και Υπεύθυνα**: ηθικός αναστοχασμός και υπεύθυνη λήψη αποφάσεων σε περιβάλλοντα μέσων και ΤΝ.
- **Πρόσβαση και Χρήση**: λειτουργική και στοχευμένη χρήση ψηφιακών μέσων, εργαλείων, πλατφορμών και συστημάτων ΤΝ.
- **Ανάλυση και Αξιολόγηση**: έλεγχος αξιοπιστίας, εγκυρότητας, προθέσεων, πιθανών μεροληψιών και κοινωνικών συνεπειών.
- **Συμμετοχή και Συνεργασία**: υπεύθυνη συμμετοχή σε ψηφιακά κοινά και συνεργασία σε αλληλεπιδραστικά περιβάλλοντα.
- **Δημιουργία**: παραγωγή, επεξεργασία και ανασύνθεση περιεχομένου με επίγνωση σκοπού, κοινού, καταλληλότητας και ευθύνης.

Για να μετατραπεί το θεωρητικό πλαίσιο σε δραστηριότητες, αξιοποιούνται 5 βασικές κατηγορίες περιγραφικών δεικτών.

- **Πλαίσιο και Σκοπός**: το κοινωνικό, επικοινωνιακό ή παιδαγωγικό πλαίσιο της δραστηριότητας και ο λόγος για τον οποίο εκτελείται.
- **Μέσα**: οι μορφές περιεχομένου με τις οποίες αλληλεπιδρά ο μαθητής, όπως κείμενο, εικόνα, βίντεο, ήχος, πολυτροπικό υλικό ή περιεχόμενο ΤΝ.
- **Εργαλεία**: τα ψηφιακά περιβάλλοντα και τα τεχνολογικά μέσα που διαμεσολαβούν τη δραστηριότητα.
- **Μορφή Δραστηριότητας**: σύντομο και στοχευμένο έργο ή πιο εκτεταμένο, ανοιχτό και σεναριοκεντρικό έργο.
- **Παράγοντες Δυσκολίας**: στοιχεία που συνδέονται με το επίπεδο απαιτητικότητας της δραστηριότητας.

- Όταν αναλύουμε ένα έργο, δεν εξετάζουμε μόνο την ερώτηση ή την απάντηση, αλλά όλη τη δομή της δραστηριότητας.
- Εξετάζουμε σε ποιο πλαίσιο τοποθετείται το έργο και ποιος είναι ο επικοινωνιακός, μαθησιακός ή κοινωνικός του σκοπός.
- Αναλύουμε ποια μέσα χρησιμοποιούνται και αν ο μαθητής αλληλεπιδρά με κείμενο, εικόνα, βίντεο, πολυτροπικό υλικό ή προϊόντα ΤΝ.
- Εξετάζουμε ποια εργαλεία και ποια περιβάλλοντα διαμεσολαβούν τη δραστηριότητα, καθώς αυτά επηρεάζουν τον τρόπο εμπλοκής του μαθητή.
- Αναλύουμε τη μορφή του έργου και τους παράγοντες που αυξάνουν ή μειώνουν τη δυσκολία του.
- Οι περιγραφικοί δείκτες λειτουργούν ως κοινή γλώσσα περιγραφής, σύγκρισης και ανασχεδιασμού δραστηριοτήτων.

- Η δυσκολία ενός έργου δεν καθορίζεται μόνο από το μήκος της εκφώνησης ή από τον αριθμό των ερωτημάτων.
- Ένα έργο γίνεται πιο απαιτητικό όταν το πλαίσιο είναι πιο σύνθετο ή λιγότερο οικείο, όταν περιλαμβάνει πολλαπλές μορφές περιεχομένου ή όταν απαιτεί σύνθετα εργαλεία.
- Η δυσκολία αυξάνεται όταν χρειάζεται ανώτερου επιπέδου σκέψη, σύγκριση πηγών, σύνθεση πληροφοριών, αναγνώριση αλγοριθμικής επιρροής και τεκμηριωμένη λήψη απόφασης.
- Ιδιαίτερη σημασία έχει ο τύπος απόκρισης, καθώς οι ανοιχτές, αιτιολογημένες και πολυπαραγοντικές απαντήσεις απαιτούν ανώτερο επίπεδο επάρκειας.
- Η προοδευτική κλιμάκωση σημαίνει διαβάθμιση της αναμενόμενης επίδοσης από πιο βασικές προς πιο σύνθετες μορφές επάρκειας.
- Η λογική αυτή είναι χρήσιμη και για διαμορφωτική υποστήριξη της μάθησης.

- Η αξία του πλαισίου για τον εκπαιδευτικό βρίσκεται στη δυνατότητά του να λειτουργήσει ως εργαλείο ανάλυσης, ανασχεδιασμού και τεκμηριωμένου σχεδιασμού δραστηριοτήτων.
- Μια σχολική δραστηριότητα μπορεί να αναλυθεί με βάση τις ικανότητες που ενεργοποιεί, τις εννοιολογικές διαστάσεις, το πλαίσιο και τον σκοπό, τα μέσα, τα εργαλεία και τους παράγοντες δυσκολίας.
- Μέσα από αυτή τη διαδικασία εντοπίζονται αδυναμίες, όπως απουσία αυθεντικού πλαισίου, χαμηλή απαίτηση για κρίση, απουσία ηθικής διάστασης ή μικρή απαίτηση για δημιουργία και τεκμηρίωση.
- Ο ανασχεδιασμός σε λογική τύπου PISA σημαίνει μετάβαση από την απομνημόνευση στην αυθεντική χρήση γνώσης.
- Σημαίνει επίσης μετάβαση από την απλή απάντηση στην τεκμηριωμένη λήψη απόφασης και από την ουδέτερη πληροφορία στην αναγνώριση κοινωνικών, ηθικών και τεχνολογικών παραμέτρων.

- Το Πλαίσιο Γραμματισμού στην Τεχνητή Νοημοσύνη λειτουργεί συμπληρωματικά.
- Οργανώνει τον γραμματισμό στην ΤΝ γύρω από γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις, προσφέροντας πρόσθετο λεξιλόγιο για την ανάλυση του AI σκέλους.
- Εισάγει 4 τομείς: Ενασχόληση με την ΤΝ, Δημιουργία με την ΤΝ, Διαχείριση της ΤΝ και Σχεδιασμός με την ΤΝ.
- Οι τομείς βοηθούν τον εκπαιδευτικό να αναγνωρίζει αν μια δραστηριότητα ενσωματώνει την ΤΝ ως εργαλείο πρόσβασης, δημιουργίας, διαχείρισης ή διερευνητικής κατανόησης.
- Το AILit υπογραμμίζει ότι η ηθική δεν είναι ξεχωριστό πρόσθετο στοιχείο, αλλά οριζόντια αρχή που διαπερνά το σύνολο του πλαισίου.

- Τοποθετεί τον μαθητή σε αυθεντικό και κοινωνικά αναγνωρίσιμο επικοινωνιακό πλαίσιο.
- Στο σενάριο, ένας εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί εργαλείο ΤΝ για να μεταφράσει μήνυμα προς γονείς, αλλά η μετάφραση αλλοιώνει τον τόνο και τη συνεργατική πρόθεση του αρχικού μηνύματος.
- Η δραστηριότητα ενεργοποιεί την ικανότητα Ανάλυση και Αξιολόγηση, καθώς ο μαθητής εντοπίζει την αιτία της παρεξήγησης και εκτιμά τον ρόλο του εργαλείου ΤΝ.

- Ενεργοποιείται και η ικανότητα Αναστοχασμός και Δράση με ηθικό και υπεύθυνο τρόπο, καθώς ζητείται υπεύθυνη πρακτική χρήσης της ΤΝ σε ευαίσθητη επικοινωνία.
- Το θέμα συνδέεται με τις διαστάσεις Μηνύματα και Νοήματα, Αναπαραστάσεις και Πραγματικότητες, Δημιουργοί και Κοινά.
- Είναι χρήσιμο επιμορφωτικά επειδή συνδυάζει αυθεντικό πλαίσιο, ηθική διάσταση και σαφή εμπλοκή της τεχνητής νοημοσύνης.

- Το πλαίσιο αξιολόγησης του Media + AI Literacy οργανώνεται γύρω από εννοιολογικές διαστάσεις, βασικές ικανότητες, περιγραφικούς δείκτες δραστηριοτήτων και παράγοντες δυσκολίας.
- Η λογική του είναι παιδαγωγικά αξιοποιήσιμη, επειδή επιτρέπει τη μετάβαση από τη θεωρητική συζήτηση σε αναγνωρίσιμα, αναλύσιμα και σχεδιάσιμα έργα.
- Η δύναμή του βρίσκεται στο ότι συνδέει περιεχόμενο, σκοπό, μέσα, εργαλεία, μορφή έργου και επίπεδο απαιτητικότητας μέσα σε ένα ενιαίο σύστημα.
- Για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, προσφέρει κοινό λεξιλόγιο, άξονες ανάλυσης και λειτουργικό πλαίσιο για τον μετασχηματισμό συμβατικών σχολικών δραστηριοτήτων.
- Έτσι, η αξιολόγηση παύει να είναι στενή διαδικασία μέτρησης και μετατρέπεται σε εργαλείο σχεδιασμού, αναστοχασμού και παιδαγωγικής βελτίωσης.

PiSA 4U

Ευχαριστώ!

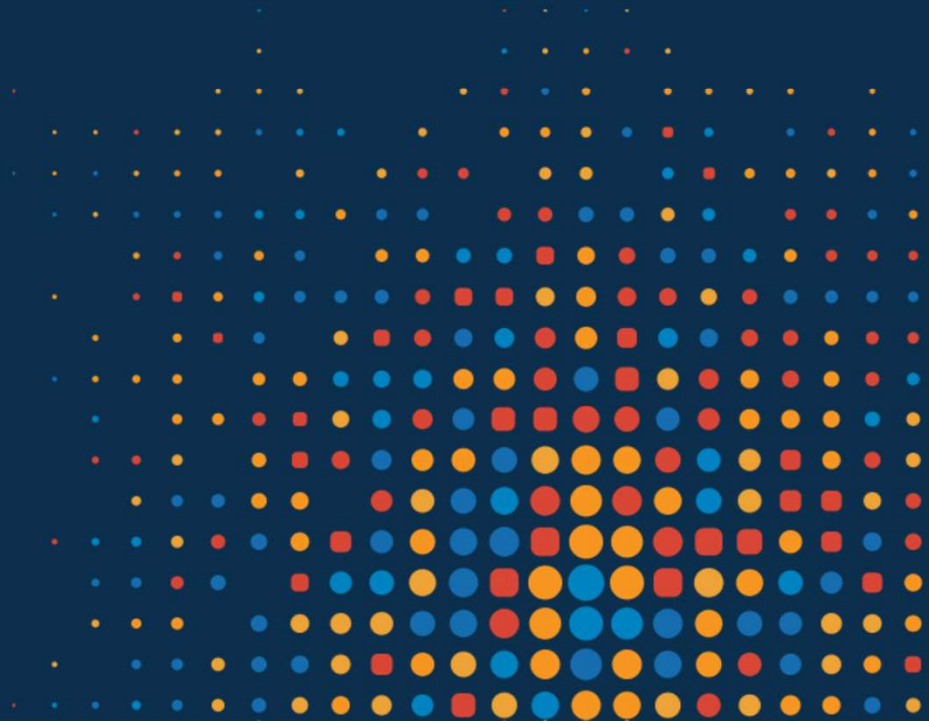

Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025

Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021 - 2025

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Το έργο υλοποιήθηκε με Επιστημονικά Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβαλωτή και χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.